

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členiek senátu JUDr. Jany Zemkovej, PhD. a JUDr. Gabriely Gerdovej v právnej veci navrhovateľa: **V. B.**, bytom K., právne zastúpený JUDr. A. S., advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v K., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Nových Zámkoch**, Svätoplukova č. 1, Nové Zámky, *za účasti Slovenský pozemkový fond*, Búdkova č. 36, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia odporcu č.j.: ObPÚ-85-08/11479/MP zo dňa 01. decembra 2008, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 32Sp/5/2009-32 zo dňa 06. augusta 2009 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 32Sp/5/2009-32 zo dňa 06. augusta 2009 **p o t v r z u j e .**

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca rozhodol tak, že navrhovateľ ako oprávnená osoba podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, spĺňa podmienku ustanovenia § 3 ods. 2 zákona, oprávnenej osobe sa nenavracia vlastnícke právo k nehnuteľnostiam

v katastrálnom území N., zapísaným v bývalej pozemkovej knihe vložke č. X. z dôvodu zákonnej prekážky uvedenej v ustanovení § 6 ods. 1 písm. a/ zákona, nakoľko pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby a právnickej osoby okrem povinnej osoby, a oprávnená osoba má v zmysle ustanovenia 6 ods. 2 zákona nárok na náhradu 1/3 z výmery pôvodného vlastníka a to na výmeru 3630 m².

Náhradu trov konania súd účastníkom nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho dospel k záveru, že navrhovateľ ako oprávnená osoba si uplatnil podľa zákona č. 229/1991 Zb. nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, pričom správny orgán jeho žiadosti vyhovel. Následne na základe rozsudku Okresného súdu v Šali č.k. 5C/58/00-66 zo dňa 13.03.2001 navrhovateľ k týmto nehnuteľnostiam nadobudnuté vlastnícke právo stratil a preto mu vznikol nárok na uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z.z., ktoré si aj uplatnil žiadosťou zo dňa 22.09.2004. Z obsahu spisu, konkrétne rodokmeňa vypracovaného samotným navrhovateľom mal ďalej krajský súd za preukázané, že pôvodný vlastník J. D. mal tri deti a to E. O., rod. D., ktorá zomrela dňa 10.09.1980, syna J. D. ml., ktorý zomrel dňa 03.03.1983 a J. B., rod. D., ktorá zomrela 06.07.1987. Navrhovateľ je synom J. B., a z toho titulu má nárok na priznanie podielu v 1/3 z celku. Za rozhodujúcu skutočnosť považoval krajský súd to, že nárok bol uplatnený aj posudzovaný podľa ustanovení zákona č. 503/2003 Z.z., ktorý neobsahuje ustanovenie identické s ustanovením § 21 zákona č. 229/1991 Zb., podľa ktorého bolo možné aj jednému z viacerých oprávnených osôb priznať vlastnícke právo po pôvodnom vlastníkovi v celosti. V prípade nároku posudzovaného podľa zákona č. 503/2003 Z.z., čo je aj daný prípad, je možné priznať oprávnenej osobe len na ňu pripadajúci podiel a je pritom právne irelevantné, že navrhovateľ bol jediným dedičom po pôvodnom vlastníkovi.

Z uvedených dôvodov považoval krajský súd rozhodnutie odporcu za správne a zákonné, preto ho podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil ustanovením § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal pre jeho neúspech v konaní.

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie navrhovateľ, ktorý žiadal rozsudok zmeniť tak, že najvyšší súd zruší rozhodnutie odporcu v 1. rade a vec mu vráti na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby najvyšší súd vyslovil záväzný právny názor, že sú splnené podmienky zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov na reštitúciu vo veci samej. V dôvodoch odvolania uviedol, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia a nie je náležite odôvodnený tak, aby z neho bola nepochybne preukázaná právna opodstatnenosť potvrdenia rozhodnutia v spojení s ustanovením § 1 – 3 zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Argumentoval, že bývalý Pozemkový úrad v Galante, ktorého právomoc a príslušnosť prevzal a v súčasnosti

aj vykonáva odporca, vydal rozhodnutia podľa zákona č. 229/1991 Zb., ktorými navrhovateľovi priznal vlastnícke právo ku konfiškovaným nehnuteľnostiam. Následne po uplynutí cca 8 rokov v konaní vedenom na Okresnom súde v Šali pod sp.zn. 5C/58/00 bolo mu odňaté vlastnícke právo k niektorým nehnuteľnostiam prinavráteným v reštitučnom konaní z dôvodu, že Okresný súd Šaľa určovacej žalobe tretích fyzických osôb, dedičov prídelcov vyhovel a určil, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti v katastrálnom území N. a to parcel č. X., č. X. zapísaných na LV č. X., parcely č. X. zapísanej na LV X. a parcel č. X., č. X., č. X., č. X., č. X. a č. X. zapísaných na LV č. X.. Pretože správny orgán rozhodol a priznal mu podľa zákona č. 229/1991 Zb. také pozemkové vlastníctvo, ktoré v čase vydania jeho rozhodnutí bolo vlastníctvom tretích osôb titulom prídelu, rozhodol nesprávne a tento protiprávny stav ani neodstránil. Aj keď je odlišné právne posudzovanie a rozhodovanie o tom istom reštitučnom nároku navrhovateľa uplatnenom riadne a včas podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 503/2003 Z.z., vytyka správne mu orgánu a súdu, že sa nevysporiadali s pôvodne uplatneným reštitučným nárokom navrhovateľa tak, ako to predpokladá ustanovenie § 11 zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov v prípade zákonnej prekážky prídelového vlastníctva tretej fyzickej osoby. Ak odporca prijal za základ jeho rozhodovania právnu skutočnosť existencie zákonnej prekážky prídelového vlastníctva, tak mal za povinnosť postupovať v celom jeho konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb., teda aj o pôvodne uplatnenom nároku. Odporca teda rozhodol právne odporujúcimi rozhodnutiami, čím porušil jeho právo na úplnú reštitúciu podľa ustanovenia § 21 zákona č. 229/1991 Zb..

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť. Poukázal na skutočnosť, že nárok bol navrhovateľom uplatnený podľa zákona č. 503/2003 Z.z., podľa ktorého nie je možné vydávať podiely v zmysle § 21 zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c O.s.p. v spojení ustanovením § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce (§ 246c v spojení s § 212 a nasl.), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.supcourt.gov.sk a dospel k záveru že odvolanie nie je dôvodné.

Zákon č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období, vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadoch straty majetku.

Najvyšší súd SR k interpretácii zákona č. 503/2003 Z.z. uvádza, že aj v tomto prípade ide o reštitučný zákon, ktorým sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť

následky minulých majetkových a iných krívd, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány a obce sú teda povinné postupovať v konaní podľa tohto zákona v súlade so záujmami osôb, ktorých ujma má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Tento výklad vychádza zo skutočnosti, že **zmyslom všetkých reštitučných zákonov bolo zmierenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období**, pričom zákonodarca si bol vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne, a že sa musí uspokojiť len s nápravou k niektorým.

Zákon č. 503/2003 Z.z. v ustanovení § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). **Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria**

- a) **poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,**
- b) **lesný pôdny fond.**

Kto je oprávnenou osobou, určuje ustanovenie § 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Podľa § 2 ods. 2 písm. c/ citovaného zákona, ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- deti a manžel osoby uvedenej v ods. 1, **všetci rovným dielom**; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti.

Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne (§ 5 ods. 1 zákona).

Ustanovenie § 2 ods. 2 vyššie citovaného zákona upravuje poradie oprávnených osôb. Tieto osoby podľa tu ustanoveného poradia sa stávajú oprávnenými osobami (vzniká im nárok) za predpokladu, že sú občanmi Slovenskej republiky a žijú. Delenie na rovnaké diely prichádza vtedy, ak nárok prešiel na viac oprávnených osôb.

Vlastníctvo k pozemkom alebo jeho častiam nemožno navrátiť, ak

- a) pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby a právnickej osoby, okrem povinnej osoby (§ 4 ods. 1) (§ 6 ods. 1 citovaného zákona).

Súd z obsahu spisového materiálu zistil, že pôvodný vlastník pozemku J. D., ktorého nehnuteľnosti boli skonfiškované podľa nariadenia č. 104/1945 Zb. v znení nariadenia č. 64/1946 Zb. pre účely pozemkovej reformy, zomrel dňa 03.04.1947 a mal tri deti: dcéru E.

O., rod. D., ktorá zomrela dňa 10.09.1980, syna J. D. ml., ktorý zomrel dňa 03.03.1983 a dcéru J. B., rod. D., ktorá zomrela dňa 06.07.1987. Navrhovateľ je jej synom a teda aj oprávnenou osobou, ktorá má nárok na priznanie podielu v 1/3 z celku.

Ďalej súd zistil, že navrhovateľ V. B. si uplatnil dňa 22.09.2004 nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území N. po pôvodnom vlastníkovi ako oprávnená osoba podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z.. V žiadosti uviedol, že nehnuteľnosti boli odňaté v zmysle § 3 ods. 2 zákona, t.j. konfiškáciou, pričom túto skutočnosť preukázal predložením konfiškačného rozhodnutia č. 35/14a/46 až 39/15/46 zo dňa 29.11.1946. O predmetných parcelách, na ktoré si uplatnil reštitučný nárok bolo rozhodované už podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov a žiadané nehnuteľnosti mu boli aj rozhodnutiami odporcu v prvom rade vydané. Išlo o rozhodnutie č.j. 177/92-Pa zo dňa 30.06.1992, rozhodnutie č.j. 174/1993-P zo dňa 27.10.1993 a rozhodnutie č.j. 69/1992 zo dňa 27.03.1992. Uvedené rozhodnutia boli v platnosti až do 10.05.2001, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok na Okresného súdu Šaľa vo veci určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré sa viedlo pod sp.zn. 5C/58/00. V rámci tohto konania bolo vlastníctvo k časti nehnuteľností vydaných navrhovateľovi v reštitučnom konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. v podstate odňaté, keďže bolo určené, že nehnuteľnosti pripadli do podielového spoluvlastníctva právnych nástupcov prídelcu. Vzhľadom na túto skutočnosť Obvodný pozemkový úrad v Nových Zámkoch vydal dňa 30.03.2007 rozhodnutie pod č. ObPÚ-159-07/7875/MP, ktorým rozhodol, že navrhovateľovi nenavracia vlastnícke právo k nehnuteľnostiam a nepriznáva mu ani právo na náhradu, z dôvodu, že nárok nespĺňa ustanovenie § 1 citovaného zákona. Predmetné rozhodnutie bolo zrušené rozsudkom Krajského súdu v Trnave č.k. 38Sp/36/2007-46 zo dňa 29.07.2008 a vec vrátená na nové konanie. Vychádzajúc z právneho názoru krajského súdu odporca vydal dňa 01.12.2008 pod č.j.: ObPÚ-85-08/11479/MP napadnuté rozhodnutie, ktoré krajský súd potvrdil.

V preskúmvanej veci je nepochybné, že správny orgán posudzoval nárok navrhovateľa uplatnený podľa zákona č. 503/2003 Z.z.. Podstatnou námietkou navrhovateľa tak je, že ak obvodný pozemkový úrad prijal skutočnosť existencie zákonnej prekážky – prídelového vlastníctva, mal postupovať podľa zákona č. 229/1991 Zb. a rozhodnúť o jeho pôvodne uplatnenom nároku. Tým, že rozhodoval rozporne, porušil jeho právo na úplnú reštitúciu podľa § 21 zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 5 ods. 5 písm. g/ zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách. Pre konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona, platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' podklady pre rozhodnutie, pričom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§ 32 správneho poriadku).

Súd prvého stupňa správne preskúmal zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu a postupu, ktorý mu predchádzal a dospel k záveru, že žalovaný správny orgán postupoval v súlade s reštitučným zákonom, pokiaľ navrhovateľovi priznal nárok na navrátenie vlastníctva v podiele 1/3 z celku.

Najvyšší súd považuje za správny výklad právnej normy ustanovenia § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. súdom prvého stupňa a správnym orgánom v tom, že navrhovateľovi vznikol nárok na navrátenie vlastníctva iba v jeho zákonom podiele k celku, lebo vychádzal z vysloveného právneho názoru Krajského súdu v Trnave (rozsudok sp.zn. 38Sp/36/2007 zo dňa 29.07.2008, právoplatný dňa 29.09.2008), vo vzťahu k ustanoveniu § 1 zákona č. 503/2003 Z.z., ktorý bol pre odporcu s poukazom na ustanovenie § 250r O.s.p. záväzný. Odporca navrhovateľovi nenavrátil vlastnícke právo k žiadaným nehnuteľnostiam z dôvodu zákonnej prekážky uvedenej v § 6 ods. 1 písm. a/, v dôsledku čoho má nárok na náhradu podľa § 6 ods. 2 citovaného zákona. Len v medziach týchto ustanovení a tohto zákona, podľa ktorého si navrhovateľ uplatnil reštitučný nárok mohol, a aj postupoval odporca.

K námietke navrhovateľa, týkajúcej sa skutočnosti, že jeho nárok mal byť posudzovaný podľa zákona č. 229/1991 Zb. najvyšší súd uvádza, že aj keď je nesporné, že správny orgán pochybil pri rozhodovaní o reštitučnom nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb., keď navrhovateľovi prinavrátil vlastníctvo k pôvodne konfiškovaným pozemkom, ktoré v čase jeho rozhodovania boli už vo vlastníctve fyzických osôb titulom prídellovej listiny, o čom sa navrhovateľ dozvedel v konaní pred Okresným súdom Šaľa (kde bol účastníkom konania na strane žalovaného pri rozhodovaní o určení vlastníckeho práva prídellom), avšak právoplatnosťou rozsudku o určení vlastníckeho práva k týmto pozemkom (10.05.2001) mal navrhovateľ právo, a možnosť, podať návrh na obnovu pôvodného správneho konania.

Na záver súd zdôrazňuje, že odporca v predmetnom konaní mohol rozhodnúť len o uplatnenom reštitučnom nároku navrhovateľa podľa zákona č. 503/2003 Z.z. a o tom aj rozhodol. Pokiaľ krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu potvrdil, rozhodol vo veci skutkovo a právne správne, preto odvolací súd jeho rozsudok podľa § 250j ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 246c O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. a navrhovateľovi, ktorý v konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 10. júna 2010

JUDr. Ivan R u m a n a , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Alena Augustiňáková